

Turecký blitzkrieg zjevně nefunguje: Erdoganova strategická naivita? Američané otevřeli Asadovi cestu za Eufrat.

- CZ24 News | 22. října 2019

JEVGENIJ KRUTIKOV přibližuje nepříliš úspěšnou tureckou operaci na vytvoření bezpečnostní zóny podél hranice se Sýrií a za hlavního vítěze těžícího ze situace považuje legitimní syrskou vládu

Pokud předběžně shrneme výsledky operace tureckých jednotek v severní Sýrii, lze již konstatovat, že vojenské a politické cíle Ankary se minimálně nepotvrdily. A největším Erdoganovým zklamáním musí být skutečnost, že ze všeho nejvíce těží jeho protivník syrský prezident Bašár Asad. Jak se to stalo?

Turci si původně stanovili úkol obsadit syrské území do hloubky třiceti kilometrů a poté ho vyčistit. Podle všeho byli odhodláni honit Kurdy v třicetkilometrové zóně neomezeně dlouho, avšak nyní je jasné, že vše dopadlo jinak. Politický cíl operace - vytvoření bezpečnostní zóny podél turecko-syrské hranice - je už prakticky nedosažitelný.

Asadova armáda na postupu

Rychlý útěk Američanů ze všech jejich základen v Manbidži a Kobani vedl především k rychlému postupu syrských vládních jednotek s podporou ruské skupiny. Pokud syrská armáda v příštích dnech obsadí Kobani a Kamyšly (a ruské hlídky se tam již objevily), Turci nebudou moci vytvořit nepřetržitou bezpečnostní zónu podél své hranice. Propojení oblasti Tell Abyadu s městem Džarábulus také nevyjde. Damašek získal bez boje kontrolu nad dvěma velkými úseky hranice s Tureckem a chrání tam kurdské obyvatelstvo. Na oplátku Turci získají kontrolu nad venkovskými oblastmi dále na východ, což lze jen stěží považovat za dobrý obchod.

Aby nedošlo ke stejnému vývoji dále na východě, aktivizovaly se v oblasti Hasaky proturecké jednotky, které dříve sloužily jako rezerva v hloubi syrského území. Nyní postupují po dálnici M4, kde začínají stavět zátarasy. Dálnice M4 se tak stane jakousi dočasnou „hranicí“ bezpečnostní zóny a Kurdové, kteří jsou mezi ní a tureckou hranicí, by se měli připravit na radikální změnu života. Vládní síly se tam nedostanou.

Jakkoliv nejde z vojenského hlediska o nic zvlášť zajímavého, má to dalekosáhlé důsledky z hlediska politického. Kdyby se Turkům podařilo ovládnout třicetkilometrovou zónu a vyčistit odtud všechno kurdsky mluvící obyvatelstvo, mohli by si dovolit zůstat tam nadlouho. A to by zase značně podkopalo možnost dalšího mírového urovnání v Sýrii.

Nyní lze pobyt tureckých jednotek na syrském území omezit časově i z hlediska jim přidělených úkolů a poté požadovat, aby se odtud stáhly. Turci si zde mohou teoreticky vyhradit několik vojenských základen nebo opěrných bodů, ale o faktickém obsazení části syrského území už nelze hovořit. Vládní jednotky se navíc postupně a bez bojů přesunují na východní břeh Eufratu z již obsazené Rakky.

Konec kurdským ambicím

Před půldruhým rokem si Kurdové s podporou Američanů radostně ukousli velké území přesahující jejich přirozenou domovskou oblast, včetně arabské a beduínské populace a Rakky zničené americkými raketami. Potom na vrcholu svého úspěchu a bratříčkování s Američany počítali s tím, že jednou budou s Damaškem o tato území kšeftovat, protože osídlit je rozhodně nechtěli.

Kromě držení části provincií Rakka a Dajr az-Zaur jim umožnilo o sobě mluvit nikoli jako o etnických a ryze kurdských jednotkách, ale nazývat se kurdsko-arabskou armádou, což z nich dělalo politickou a ne pouze úzce etnickou sílu. Ve skutečnosti se ke kurdským formacím připojilo několik milicí beduínských kmenů, které neměly vztah k ISIS.

Postoj kmenů závisí na postoji jejich vůdců, a ti se téměř vždy přidají na stranu vítěze. Takže „kurdsko-arabská koalice“ brzy skončí a Kurdové se vrátí do stavu, v němž byli před začátkem „úžasného přátelství“ s USA: bude z nich opět úzce etnické ozbrojené hnutí, které má sklon měnit partnery a je strategicky nezralé pro nezávislou politickou hru. Kurdům se při vši úctě nepodařilo vyzrát k dospělosti a zůstali na úrovni věčných partyzánů s kmenovým způsobem života. Tak nemohou dosáhnout nezávislosti, zato ztratit mohou všechno.

Nevydařený turecký blitzkrieg

Ke konci minulého týdne byly výsledky turecké operace v severní Sýrii víceméně jasné. Vojensky byli Turci úspěšní jen částečně. Turecké jednotky postupují, jako by právě vyšly z roku 1945. Liší se pouze dosahem a rychlostí střelby dělostřelectva. Dokonce i syrská vládní vojska již opustila přímou liniovou taktiku za situace, kdy neexistují věrohodné údaje o bojové způsobilosti nepřítele. Turci považují Kurdy za kulturně vyspělejší opice, s nimiž se lze vypořádat jedním šmahem.

S největší pravděpodobností to byla buď chybná taktická kalkulace, nebo strategická arogance. Ankara možná vůbec neočekávala, že by mohl nastat rychlý pohyb vojsk rozmístěných v okolí a téměř okamžitý obrat politické orientace některých hráčů. Recep Erdogan věřil svým generálům, kteří slibovali blitzkrieg za Eufrat během pár dní. Pokud v oblasti působí natolik různorodé a co do velikosti rozmanité síly, potom nelze počítat s jednoznačným vývojem událostí. Nicméně jistí lidé to dělají v důsledku příliš „historicky předpojatého“ myšlení.

V průběhu času budou Kurdové postupně ztrácet politickou subjektivitu na to, aby se účastnili budoucích jednání ústavního shromáždění Sýrie. Nebudou už mít takovou politickou váhu, jakou jim garantovali Američané, když měli v držení „dobyta“ území na východním břehu Eufratu. A Ankara bude muset přehodnotit otázku vytvoření systému bezpečnostní kontroly, která zpočátku vypadala pro Turky tak slibně.

Asad na koni

Nezpochybnitelným vítězem je Damašek, který dostal zpět bez boje obrovská území, kde by za jiných okolností obnovoval vládní kontrolu jen velmi těžko.

Situace v Sýrii od samého začátku války vypadala jako změt mnoha etnických, náboženských a politických rozporů, které nebylo možné vyřešit jediným úderem nebo v jednom kole rozhovorů. Některé z nich vypadaly v podstatě neřešitelné, jako například bezpečnost šíitského obyvatelstva nebo status Kurdů. Nyní se kurdská otázka začíná jevit jako přežitá, což může umožnit alespoň nějaká jednání s horaly o jejich budoucím postavení jako součásti jediné Sýrie, a to z pozice síly. A tato síla nebude represivní (dříve byl tlak Damašku na Kurdy pojímán pouze v

dichotomii utlačovatelé verusus bojovníci za svobodu), ale ochranná: vládní vojska nyní reálně chrání kurdské obyvatelstvo před Turky, kteří rozhodně nemají sklon k sentimentu.

Jestliže dříve „demokraticky“ naladěná veřejnost kritizovala muchabará (arabské speciální služby) a šabíhu (vládní ozbrojené jednotky) za to, že zbytečně tvrdě filtrují obyvatelstvo oblastí osvobozených od džihádistů, nyní turecké nájezdy tento názor mírně poopraví. Aby se zmírnil mediální tlak na Damašek za čistky v osvobozených oblastech, musela tam dokonce vstoupit ruská vojenská policie. Turci na nic takového nepůjdou a za týden nebo dva budeme se zadostiučiněním poslouchat ječení západní pokrokové veřejnosti o zvěrstvech turecké armády v třicetikilometrové zóně.

Ankara se paradoxně nyní opět zajímá o obnovení diplomatických vztahů s Damaškem, aby se pokusila nějakým způsobem institucionalizovat svůj pobyt v třicetikilometrové zóně. Současné kontakty přes rozvědku jsou sice účinné, ale nemají právní sílu. Stále si musíme připomínat, že Ankara se přes veškerou rozlícenost snaží, stejně jako každý druhý, řešit daný problém strategicky, a nejen co udělá následující den.

Zbavit se ve vnitřních oblastech Turecka nájezdů bojovníků Kurdské dělnické strany Ankara může pouze dlouhodobou stabilizací situace a nikoliv tím, že si najednou ukousne ze Sýrie část horského hřbetu obydleného nepřátelským etnikem.

Doufejme, že to v Ankaře už pochopili.